

MOSSÈN RAMON GARRIGA I BOIXADER I ELS SEUS

La mort recent, --22 de març de 1968— de Mossèn Ramon Garriga i Boixader, ocorreguda a Samalús, en la seva casa-ermita, en possessió dels títols de Mestre en Gai Saber i degà dels poetes catalans, ens recorda la consciència d'una nissaga d'escriptors i artistes, amb els noms de Garriga i Boixader, la presència de la qual, queda exhaurida amb la mort, a 91 anys, de Mn. Ramon.

Fou el darrer sobrevivent, d'aquella plèiade que donà relleu a les arts i a les lletres catalanes, nascuda en la ciutat de Vic, la volada de la qual s'escampà arreu, per tal de fer relluir el nom de la ciutat natal, on cabien les manifestacions vocacionals de la seva vida. En el seguici d'aquesta dinastia artística i literària esmentarem en primer lloc, l'avi de Mn. Garriga, en Josep Boixader i Cuní, nascut a Vic en 1816. En el curs de la seva vida havia residit temporalment a Pachs, on exercia d'econom un fill seu, del qual parlarem tot seguit. Conegut amb el nom de «Pep Vallcebre», actuà d'agutzil de l'Ajuntament de Vic, a partir del 1839, donant-se a conèixer, durant els 24 anys que exercí el càrrec per les seves dots d'activitat i exposició de la seva pròpia vida, especialment en el curs dels aconteixements del tristement famós aiguat de 1863. Moria a Pachs pel setembre de 1886.

El seu fill Josep, nascut a la Casa del Consistori de Vic en 1842, fou ordenat sacerdot en 1867 i cantà la primera missa en l'església de St. Felip Neri. Durant els dos darrers anys de carrera fou destinat al Seminari amb l'objecte d'ensenyar l'assignatura de llengua francesa. Capellà de les Sagramentàries, es distingí per la seva oratòria. L'any 1875 passà a Barcelona exercint la carrera parroquial en diferents poblacions fins l'any 1888 en el qual va tornar a Vic. Resideix en la Casa Asil de Sacerdots, i regeix un benefici a la Seu, tornant a exercir el càrrec de professor al Seminari i demés el de director de l'Associació de Filles de Maria; morí el 24 de desembre del 1908.

Altre membre de la família Boixader era un cosí anomenat Angel Boixader i Roura, nascut a Vic el 21 de desembre del 1889. Estudià en el Seminari vigatà i seguí el comerç a Barcelona. D'infant ja tenia afició a les lletres. Al setze anys va guanyar la flor natural en els Jocs florals de Sants. Altres premis aconseguí en els jocs de Gràcia, Caldes de Montbui i, a Buenos Aires. Col·laborà en «En Patufet» i l'«Escena Catalana». Als vint anys va anar-se'n a l'Argentina, actuant molt en

profit de la cultura catalana. Exercí la presidència del Casal Català. Propulsà, eficaçment, els Jocs Florals de la Llengua Catalana a Buenos Aires. En moltes revistes literàries del seu temps ressalta la seva signatura. El darrer article que va publicar a «Ressorgiment» fou per a llançar l'iniciativa de la fundació de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, que va fundar, filial de la de Barcelona, i el primer consell directiu que presidí. També fou president de l'Associació Protectora de l'Ensenyament Català delegació de Buenos Aires. Recordant-se de la seva pàtria havia costejat un impropèri, l'*Oració a l'hort* per tal de figurar a la processó de la setmana santa vigatana. Va morir a Buenos Aires per l'agost del 1935. La producció poètica d'Angel Boixader fou aplegada en un volum (n.º 363) de *Lectura Popular*.

Dels Garriga, cal esmentar, per l'influència que irradià als seus descendents, Miquel Garriga Font, l'humilitat del qual fou un estímul d'espiritualitat per la psicologia dels seus fills, Angel, Josep i Ramon, sacerdots tots ells, imbuïts d'una vocació artística que desencadenà aficions a la literatura, a la poesia, al teatre, a l'escultura, a la pintura, etc. Miquel Garriga era oficial de la fusteria del conegut senyor Nofre, establerta prop de la plaça de Santa Clara de Vic. Qüestions de treball l'obligaren a abandonar la seva terra per establir-se, pels volts del 1886, a Barcelona, en una travessia de la Plaça de Sant Agustí Vell. Per tota herència el vell fuster va deixar als seus fills el banc de treball amatat de les suors de la dura feina. Aquest banc és el que Mn. Ramon havia convertit en taula de l'altar de la seva ermita, on oferia a Déu, cada matí, en la policroma espiritualitat de la seva estança, el Sant Sacrifici de la Missa.

Dels tres germans Garriga Boixader, esmentarem primer el més gran, Mn. Angel nascut a Vic en 1866. Als vint anys, en edat d'estudis eclesiàstics, prenia part en les acadèmies del Cercle Literari i poc després debutà en l'Esbart de Vic amb la poesia *La Desposada*, previamente premiada en el certamen de la Joventut Catòlica de Palma de Mallorca. En el certamen anual de la mateixa entitat a Barcelona, guanyà en 1877 la flor natural. El mateix any un premi a Vilassar. En 1888 dos premis a la Bisbal, iniciant amb aquesta primera sèrie la corrua dels seus èxits literaris. Cantà la primera missa, en 1890, en l'església dels P.P. Jesuïtes de Barcelona i en 1894 de vicari de Sta. Maria de Vilafranca passà a ecònom de Vallgorguina, i en 1913 a ecònom arxiprest de Sabadell. Comença per aquest temps la seva aportació als Jocs de Barcelona, amb un premi extraordinari en 1903 amb el poema «Enfilall». En 1905 amb «Rurals». Actua de Mantenedor en 1909, guanya el primer accésit a la viola, en 1921, amb «De la vida pagesa», la flor

natural en els jocs del Casal de Sant Josep Oriol, i un premi adicional a la flor natural, en 1923, en el certamen de la Pontificia i Reial Acadèmia Bibliogràfica-Mariana de Lleida. En aquesta ciutat obtingué una canongia en 1922, procedent de la rectoria de Llerona i Sardanyola. Morí a Lleida, als 82 anys, en 1949. Col·laborà en «La Veu del Montserrat», «La Veu de Catalunya», «La Renaixensa», «Il·lustració Catalana», publicà «Els Sants Màrtirs de Catalunya» (1890), «Rectorals» (1915), «Les festes parroquials de tot l'any» (1924) i pel que respecta a la nostra ciutat un poema «Sant Miquel dels Sants» (1896) al qual posà música el mestre Lluís G. Jordà. La seva vocació sacerdotal en direcció a les virtuts de la parròquia, foren, com es veu pel contingut de les seves obres, l'obsessió espiritual de la seva vida.

Mn. Josep va néixer a Miralles, l'any 1874 i va cantar la seva primera missa a la parroquial de Llerona el 7 d'octubre del 1900 on residia el seu germà gran regentant la parròquia. Exercí un benefici en la parròquia barcelonesa del Carme. Les seves dots pictòriques es formaren junt amb el pintor Francesc d'A. Galí. La fina observació i l'acoloriment eren el secret de la seva pintura esmerçada en la descripció de paisatges i bodegons. Pintà també un Calvari destinat a la parròquia on exercia. Va prendre part en diversos certàmens artístics des de 1918 al 1922 i va presentar exposicions en varies galeries barcelonines. A la Sala Parés va concórrer els anys 1926 i 1927. La seva obra artística fou degudament comentada. Esmentem en aquest sentit un treball de Rafael Benet, crític d'art, inscrit a «La Veu de Catalunya», el 26 de novembre de 1927, ran d'una de les seves més notables exposicions.

Mn. Ramon, el tercer sacerdot dels germans Garriga i Boixader va néixer a Vic el 21 de novembre de 1876. D'unes seves memòries inèdites hem cullit la relació de la vida humil, laboriosa dels seus pares i el seu trasllat a Barcelona. Per les mateixes sabem també de les facècies que passà la família, en establir-se a la capital i la temporada que el petit Ramon, passà, amb la seva mare a Pachs, a casa del seu oncle, sacerdot, fugint de l'epidèmia que delmà la ciutat, especialment la infància.

No tenim intent d'estudiar punt per punt, la successió cronològica dels trets biogràfics del nostre compatriota. Allargariem els límits d'aquest article més enllà de les possibilitats de compaginació. Per altra banda plumes més indicades cuidaran de recollir la vida sacerdotal i artística de Mn. Garriga i no voldriem més que senyalar alguns punts de la mateixa i aquells que, fent més referència a la nostra ciutat, poguessin ésser d'utilitat als seus biògrafs.

Encara, que com hem vist, va sortir de Vic, molt jove, no oblidà

mai la seva pàtria natal, col·laborant en moltes de les seves activitats culturals, adherint-se a aquelles en les quals no podia estar-hi present i mantenint íntima i cordial amistat amb moltes persones vigatanes, manifestant-se amb les seves expansions poètiques que els hi dedicava amb motiu de qualsevol aconteixement. Vic tampoc oblidava el fill allunyat, i en retreia els mèrits en la veu de la premsa local. D'aquesta premsa de finals i primers de segle en treiem apropiades notícies com l'assoliment d'un premi en el certamen organitzat pel periòdic *Atlàntida*, celebrat al Saló de Cent de Barcelona, en 1897. Un altre en els jocs celebrats a Igualada fins a culminar la seva carrera poètica amb l'obtenció en 1921 de la flor natural en els Jocs de Barcelona amb el seu poema «La Casa vella» oferint el seti d'honor a la regina Srta. Montserrat Matheu i Sadò. Pocs anys després assolí (1926) l'englantina i la viola en una matixa convocatòria que el posaven en possessió del grau de Mestre en Gai Saber. Més tard, encara un accèssit a la flor natural i un premi extraordinari en el certamen anual de la Gaia Festa, en la qual exerceix de Mantenedor en 1935. Col·labora en els periòdics vigatans i en els de Barcelona, «La Veu de Catalunya», «Catalana», «Abella d'or», i apareix com a redactor en l'anunci del «Diari de Vich» (1930-1936).

Com hem insinuat participa i col·labora amb la seva paraula en diverses efemèrides celebrades a Vic, en l'homenatge a Mn. Collell signant al costat de l'homenatjat, de Matheu, Guasch, Molera, etc. En el número de la revista «Jorba» dedicada a Busquets i Punset, tan lligada a la nostra ciutat per l'amistat del seu director i redactors. Trobem la seva signatura en estampes de primera Comunió i celebració d'esponsalles d'amics de Vic i de la comarca.

Els vigatans amants de la poesia realitzaren diferents visites a Samalús, a la casa Cuní, on Mn. Garriga es retirà i on visqué llargs anys de la seva vida. Entre aquestes visites caldria esmentar la que els seus compatricis li dedicaren en homenatge en complir 90 anys. En correspondència ell també freqüentava les reunions dels vigatans especialment aquelles típiques castanyades de Torrellebrera, cenacle d'art i de romanticisme en un bell indret de la plana. En aquella acollidora llar es celebraven sessions literàries sota la presidència del patrici i novel·lista Martí Genís i Aguilar, i feien rotllo al voltant de la llar i de la taula, amb la família Vilarrubia, Josep M. de Segarra, Busquets i Punset, Felip Graugés, Mn. Pere Verdaguer, Mossén Geis, Maria Antonia Salvà, Joan Arús, Josep M. Vilarmau, Miquel Bosch i Jover i altres. Torrellebrera i Samalús foren considerats per aquell temps, dos nius de poesia, on es rendia culte a la cultura, a la bona amistat i a les bo-

nes lletres. No solia faltar-hi amb les seves típiques aportacions el nostre Mn. Ramon.

La ciutat i alguns indrets de la plana de Vic foren també escenari d'alguna visita que la «Colla del Colom» a la qual també l'ermità de Samalús pertanyia, col·laborant amb els concurrents, a l'estampa d'uns opuscles commemoratius de cada visita. Guasch, Santamaria, Matheu, Via, Apelles Mestres, Collell, Mn. Garriga figuraren entre els 33 components de l'esmentada colla.

Mn. Ramon Garriga feia el seu camí de literat i de poeta, mentre seguia la vida sacerdotal en diferents parròquies, Montcada, Sant Sadurní de Noya, Santa Madrona de Barcelona, Sardanyola, Montserrat del Guinardó, fins al seu establiment definitiu, eremità voluntari de Samalús, de cara al Vallès, al peu del Montseny, on s'havien inspirat tants poetes de la seva època.

Escrigué pels infants, pels humils, pels vells. Aquestes qualitats que arribà a conquerir en l'explosió de la seva naturalesa. Fou humil, com les violetes que a centenars ornaven el seu jardí, arribà a vell, fins passada la norantena i al compliment de la seva ancianitat anava assolint la tendresa i l'innocència dels infants. En les seves obres hom veuria estargar-se la trajectòria de les seves il·lusions vitals. «Del meu dietari» (1908); «Contes blancs» (1909); «Estampes i calcomanies» (1911); «Nadal a Montanya» (1912); «Contes grisos» (1924); «Somnis entre palmes» (1953), de la qual se'n féu un recull publicat en forma de Christmas pel Patronat d'Estudis Ausonencs, ofrena de Nadal als seus components. També dedicà les seves activitats literàries al teatre, amb un drama «La Glòria» estrenat a Barcelona l'any 1924.

No fou, però, solament un artista de la ploma, ho fou també en el ram de l'escultura. L'església de Samalús és testimoni vivent d'alguna de les seves obres i a casa seva al costat de l'altar del seu oratori, un naixement amb tres pastors representant els tres germans Garriga oferien al visitant una mostra de les seves habilitats de modelatge.

Tot al seu voltant respirava art, poesia, romanticisme. Cada detall de la seva llar era una mostra de la seva refinada espiritualitat. En aquella llar, incrustada en la plena floració de la naturalesa autènticament rural, la vida de Mn. Garriga anà desenrotllant-se, fins apagar-se plàcidament com una cuca de llum (altre tema de les seves narracions) que apagà el llantió quan vegé aparèixer les clarícies de l'eterna albada.